

Datum

2022-11-21

Vår referens

Chrissie Faniadis

Sektionschef

chrissie.faniadis@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Ansökan om att bli europeisk kulturhuvudstad 2029 STK-2022-1012

Sammanfattning

År 2029 kommer en stad i Sverige och en stad i Polen att inneha titeln som europeisk kulturhuvudstad. Kommunstyrelsen har gett stadskontoret i uppdrag att leda det fortsatta arbetet med att ta fram underlag för ett slutligt ställningstagande om att ansöka till utmärkelsen Kulturhuvudstad 2029. Stadskontoret presenterar i tjänsteskrivelsen en lägesrapport samt en sammanfattning och föreslår slutligen att kommunstyrelsen beslutar om att Malmö stad ska kandidera för att bli Europas Kulturhuvudstad 2029.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen beslutar att Malmö stad ska kandidera till titeln som europeisk kulturhuvudstad 2029,
2. Kommunstyrelsen ger stadskontoret i uppdrag att fortsatt leda och organisera arbetet med ansökan i samarbete med berörda nämnder,
3. Kommunstyrelsen beviljar 12 mkr för det fortsatta arbetet att ta fram anbudsbok 1 till oktober 2023 samt efterföljande presentationsarbete inför juryn i december 2023 med finansiering ur kommunstyrelsen anslag,
4. Kommunstyrelsen uppdrar åt stadskontoret att återkomma med rapport av anbudsbok 1 samt förslag om fortsatt finansiering av satsningen efter 2023.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 221128 Ansökan om att bli europeisk kulturhuvudstad 2029

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-11-28

Kommunstyrelsen 2022-12-07

Beslutet skickas till

Alla nämnder i Malmö stad

Stadskontoret, omvärld- och näringsliv, ekonomiavdelningen och intern ledning och stöd

Ärendet

År 2029 kommer en stad i Sverige och en stad i Polen att inneha titeln som europeisk kulturhuvudstad. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslöt i september 2020 att godkänna direktivet för en fördjupad utredning av Malmö stads möjligheter att ansöka om europeiskt kulturhuvudstadsår samt avsatte medel till kulturnämnden för att under 2020 och 2021 utreda Malmö stads möjligheter att ansöka och genomföra ett europeiskt kulturhuvudstadsår 2029 (STK-2020-1216). Detta resultat presenterades för kommunstyrelsen i september 2021 (STK-2021-1070). Utredningen pekar på att Malmö har en rad styrke- och framgångsfaktorer som talar för att staden bör arbeta vidare med en ansökan till att bli kulturhuvudstad 2029.

Kommunstyrelsen beslutade i december 2021 att Malmö stad ska inleda arbetet inför ett slutligt ställningstagande avseende ansökan till titeln som europeisk kulturhuvudstad 2029.

Kommunstyrelsen beslutade att ge stadskontoret i uppdrag att leda och organisera arbetet för fortsatt utredning om förutsättningar avseende ansökan till titeln som europeisk kulturhuvudstad i samarbete med berörda förvaltningar. Kommunstyrelsen gav även stadskontoret i uppdrag att till kommunstyrelsen återkomma med lägesrapport över arbetet i oktober 2022 inför slutligt ställningstagande avseende kandidatur.

Under 2022 har det, i enlighet med kommunstyrelsens beslut, etablerats en ny organisation på stadskontoret. Sektionen för kulturhuvudstadsåret ligger under avdelningen omvärld- och näringsliv, enheten marknad & attraktivitet. Sektionen leds av den tidigare huvudprojektledaren för den fördjupade utredningen och personalstyrkan har utökats från två till fem tjänster. Det har också etablerats en styrgrupp under ledning av kulturdirektören. I styrgruppen finns representanter från stadskontoret, stadsbyggnadskontoret, kulturförvaltningen, fastighets- och gatukontoret, fritidsförvaltningen, hälsa- vård och omsorgsförvaltningen, grundskoleförvaltningen och Malmö Live konserthus AB.

Fokus för arbete har varit att genomföra den handlingsplan som styrgruppen fastställt för 2022 för att svara på kommunstyrelsens efterfrågade information:

Koppla den fortsatta utredningen till stadens styrsystem och befintliga mål

En grundförutsättning för en lyckad ansökan är att synkronisera anbudsplanen med stadens styrsystem och befintliga mål. Under 2022 har detta arbete fördjupats genom sektionens deltagande i möten och diskussioner som avser stadens översiktsplan, kommande kulturstrategiska plan och de utvecklingsplaner som finns för olika stadsdelar (exempelvis Nyhamnen, Hyllie, Rosengård och Sofielund). Styrgruppens sammansättning understödjer synkroniseringen. Samverkan med stadens kommunikationsstrategiska ledning är också påbörjad för att underlätta systematiskt samarbete och att kulturhuvudstadssatsningen når alla Malmöbor.

Relationsbyggande med civilsambället/ medborgarleden och kulturlivet i Malmö med omnejd

Ett antal öppna möten har genomförts för att engagera, entusiasmera och skapa förutsättningar för dialog och samverkan såväl inom som utanför Malmö. Fokus i Malmö har varit på det lokala kultur- och näringslivet. En större internationell kulturkonferens har också genomförts i september 2022 som lockade kulturaktörer och kreativa näringsidkare från hela Malmö och Skåne. Responsen har varit positiv och intresset för kulturhuvudstadssatsningen ökar med varje tillfälle till samtal och utbyte. Intresset är också högt hos föreningslivet, näringslivet och Malmöborna. Dialogmötena i Malmö sker i samarbete med stadens bibliotek med syfte att nå medborgare och aktörer från hela Malmö.

Möjligheter för centrala samarbeten med externa parter ska undersökas och konkretiseras

Partnerskapet för att säkra starka relationer med externa parter påbörjades redan under förstudiefasen, men har intensifierats under 2022. Studiebesök har genomförts genom bilaterala och multilaterala möten runt om i Skåne men även med parter i Europa och konkreta samverkansmöjligheter har växt fram.

Regional turné

Under våren 2022 inleddes en regional turné där näringslivsdirektören och kulturdirektören möter sina motparter i en rad nyckelkommuner, stora som små, runt om i Skåne. Turnén fortsätter under hösten. I juni 2022 hölls ett större möte där framför allt mindre kommuner var representerade. Syftet med dessa möten är att lägga grunden för en stark regional samverkan och bilda partnerskap kring kulturhuvudstadssatsningen. Intresset för Malmö stads kulturhuvudstadssatsning är starkt. Dessa aktörer inväntar nu Malmös beslut om sin eventuella kandidatur innan man är beredd att skriva på en avsiktsförklaring.

Internationella relationer

För att få större kunskap kring de processer som föranleder en lyckad ansökan, vilka lärdomar de städer som inte gått vidare i processen har fått, och hur Malmö kan lära sig av ”best practice” genomförs kontakt-/kunskapsresor. En sådan resa var till Portugal som kommer att vara kulturhuvudstadsår 2027. Ytterligare två liknande resor kommer att ske under hösten 2022 som del i att skapa fler kontakter och där igenom få ökad kunskap om Malmös intentioner. Malmö stad har även bjudits in till att delta på resor till SO Festival i Skegness, Storbritannien, och Leeuwarden, Nederländerna. Syftet med dessa resor var att lära sig om hållbarhetsaspekterna av ett kulturhuvudstadsår, samt hur man engagerar stora delar av samhället i kulturfestivaler och större arrangemang. Malmö har lång erfarenhet av att arrangera större evenemang och det finns mycket erfarenhet att hämta från den nyligen genomförda ICELI där hållbarhetsperspektivet var i centrum. Andra samarbeten är exempelvis om ungdoms- och barnrättighetsfrågor kopplade till det europeiska kulturarvet och andra samtidsutmaningar.

Under året har även närmare kontakt knutits med nyckelpersoner i Köpenhamn och Hamburg, både på kultursektorsnivå och på kommunal nivå. Det finns en stark samsyn kring mervärdet av en nära samverkan inom olika områden och på olika nivåer, och man ser att en europeisk kulturhuvudstadstitel för Malmö gynnar samtliga tre städer och regionen. Dessutom invigs förbindelsen Fehrman-bält senast 2029 vilket skapar gynnsamma förutsättningar för fler att ta del av kulturhuvudstadsåret och delta i olika samarbeten. En samverkan inom ramarna för Köpenhamns Arkitekturhuvudstadsår 2023 pågår och kommer att vara en pilot för en återkommande satsning för Malmö inom ramarna för kulturhuvudstadssatsningen. Malmös satsning inom Arkitekturåret fungerar som en pilot för en återkommande bi- eller triennial. Arkitekturåret rimmar väl med syftet med kulturhuvudstadsåret att dels visa upp städernas kulturliv för övriga Europa, dels att främja kulturernas mångfald i Europa och stärka européernas känsla av att tillhöra ett gemensamt kulturområde. Det har även inletts samarbeten inom kultur och kreativitet med såväl Malmö universitet som Lunds universitet.

I december 2022 kommer ett rundabordssamtal äga rum där förtroendevalda och tjänstepersoner från stad, region, departement, Europaparlamentet och EU-kommissionen deltar. Syftet med mötet är att informera, entusiasmera och skapa dialogytter om Malmö som europeisk kulturhuvudstad 2029. Representanter från Köpenhamn och Hamburg kommer också att bjudas in.

Kommunikationsstrategi

Vikten av en gedigen kommunikations- och varumärkesstrategi lyfts med en rad insatser under hösten, inklusive ett gemensamt möte med stadens kommunikationsdirektör och de olika förvaltningarnas kommunikationschefer för att gemensamt lägga upp en operativ plan kring kommunikationen som ansökningsförfarandet kräver.

I juni lanserades Malmös resa mot att bli europeisk kulturhuvudstad 2029 i offentligheten, med en stor satsning på H22 i Helsingborg. Syftet var att bjuda in till samtal och utbyte, erbjuda intressanta tal och inspel för att så många som möjligt ska få kunskap om att kulturhuvudstadssatsningen inte är endast en fråga om kultur utan om hela stadens utveckling med kultur som central drivkraft. Evenemanget var välbesökt och uppskattat, och en viktig milstolpe för ansökningsarbetet.

Tillämpliga finansieringsformer för finansiering av kulturhuvudstadssatsningen

Kommunstyrelsen har efterfrågat ett förtydligande kring finansieringen av kulturhuvudstadssatsningen. Under året har sektionen arbetat med att undersöka och möjliggöra internationella projekt med europeisk finansiering, samt att förtydliga de scenarios som presenterades i den fördjupade utredningen. En kartläggning av möjliga externa finansieringskällor är påbörjad och en plan för kompetensutveckling för olika aktörer, både inom och utanför staden, för att kunna utveckla ansökningsförfarandet och säkra finansiering från nordiska, europeiska och privata finansieringskällor.

I rent ekonomiska termer har insatsen i andra europeiska kulturhuvudstäder inneburit cirka 300–400 procent ”Return on investment” (ROI) per investerad krona, och benämningen som europeisk kulturhuvudstad skulle förstärka Malmös position som ekonomisk motor för Skåne och som regional huvudstad. Samtidigt kommer möjligheter till närmare samverkan med både stora och små kommuner och aktörer runt om Malmö att skapas. I utredningen pekades några viktiga resultat vad gäller ekonomiska effekter från tidigare kulturhuvudstäder ut:

- Tillväxt på 25–68 procent aktiva företag och på 10–46 procent nya jobb inom kulturella och kreativa näringar (KKN).
- Mellan 388–2 495 nya, hållbara jobb (i angränsande bransch, till exempel besöksnäring, media, tjänster och produktion).
- Mellan 17 312–27 723 artiklar i internationell media (t.ex. motsvarande cirka 885 Mkr i annonsvärde för Århus 2017).
- Ökning av internationella turistbesök på 41, 7 % (i genomsnitt).

Inför anbudsbok 1 behöver följande genomföras 2023

En realistisk bedömning av effektiv arbetstid från kommunstyrelsens beslut fram till leverans är ca 9 månader. Budgeten på 12 mkr ska således fokusera på de flertalet parallella processer som beskrivs ovan och som krävs för att leverera en anbudsbok med vinnande koncept och hög kvalitet, vilket den europeiska juryn förväntar sig och förutsätter. Utöver denna budget tillkommer de olika förvaltningarnas egna satsningar till helheten. En beredskap för ökad flexibilitet inom stadens strukturer och en tydlig linje för stadens samtliga förvaltningar är viktig, i form av avsatt arbetstid och andra resurser.

1. **Offentlig dialog med Malmöborna:** en stor del av arbetet kommer att fokusera på att engagera, entusiasmera och samverka med civilsamhället, olika medborgargruppningar

och intressenter, samtidigt som vi skapar förutsättningar för att kulturlivet ska kunna driva på projektidéer. En stark förankring i staden ger legitimitet till hela arbetet och skapar genuint engagemang. För att detta arbete ska lyftas och utvecklas på bredare front behöver vi förstärka vårt team med en strateg, med fokus på medborgarengagemang och kulturstrategiska insatser.

2. **Kommunikation:** För att kunna nå ut externt i staden, regionen, och Sverige, samtidigt som vi når europeiska medborgare och intressenter, behöver en erfaren europeisk kommunikationsbyrå att upphandlas i samråd med kommunikationsdirektören under hösten för framtagandet av en grafisk identitet, en aktivitetsplan, en PR-kampanj och en identitet som Malmöborna är med och skapar. Vi behöver därmed anställa en kunnig och erfaren kommunikationssamordnare som kan hålla ihop kommunikationsinsatserna såväl gentemot allmänheten i Malmö och Skåne, internt inom staden, och internationellt.
3. **Finansieringsstrategi:** för att stärka möjligheterna till extern finansiering och kunna skapa det innehåll som anbuds-boken bygger på krävs det utveckling och formulering av en rad europeiska samverkansprojekt som finansieras av såväl EU-medel som privata och offentliga källor. Vi behöver därför anställa en erfaren fundraiser som kan bistå projektägare med stöd, samtidigt som man grundar för finansiering av hela kulturhuvudstadssatsningen såväl från fonder, program som privata aktörer.
4. **Kulturprogram, samverkan och partnerdialog:** Kärnan i anbuds-boken är ett övertygande kulturprogram som är grundat i kulturlivets och Malmöbornas behov och önskemål. Under 2023 behöver det ske flera insatser som för europeiska partners närmare Malmö kandidatur, i form av workshops, utlysningar för projektidéer, mikrofinansiering till olika initiativ, referensgrupper och externa experter, genomförande av publika insatser för insamling av idéer och kunskapsutbyten med andra ECOC-städer. Det krävs också ett systematiskt partnerskapande med regionala och nationella aktörer, branschorganisationer och akademi. För att kunna göra detta på ett sammanhållet sätt behöver vi en programsamordnare som håller ihop de olika strategiska insatserna, skapar en helhet och det konkreta innehåll som svarar på ansökans olika titlar.
5. **Produktion av aktiviteter och paketering:** För att kunna genomföra den mängd av aktiviteter som planeras under 2023, såsom workshops, dialogmöten, Town Halls, konferenser, kreativa mötesplatser och andra evenemang behöver vi en dedikerad och erfaren producent.
6. **Stöd till kulturaktörer och civilsamhället:** Utöver dessa tjänster kommer en del av budgeten gå till olika stimulans- och kompetenshöjande insatser för att starta processer och initiativ hos kulturlivet och civilsamhället, med stöd av kulturhuvudstadssektionen. Dessa insatser inkluderar mikrofinansiering, skapandet av mötesplatser, workshops och kurser, individuell coachning och ”matchmaking” med partners m.m.

Den samlade bedömningen över det senaste årets arbete har bekräftat att det finns stora vinster av att ansöka om titeln Kulturhuvudstadsår 2029. Den kulturella dimensionen av samhällsutvecklingen kan bidra till att förstå världen och skapa en gemensamhetsgrund för alla Malmöbor. Konst och kultur ger viktiga nycklar till hållbar stadsutveckling och är centrala byggstenar för både stadens och enskilda invånares identitet, tillhörighet och gemenskap.

Det finns ett stort intresse för kultur hos Malmöborna, i så väl det egna skapandet som att ta del av organiserad verksamhet. Något som bekräftas i rapporten Kulturintressemätning 2021. Kultur får människor att ifrågasätta, ompröva och känna och reagera, samt skapar sammanhang och

mening. Dessa förmågor är tätt kopplade till identitetsbildning, demokrati och solidaritet. Det ger också en möjlighet för individen att förverkliga sina drömmar.

Stadens egen satsning kommer att följas upp av medel från Europeiska unionen, staten som regionen och andra partners. Den tidigare presenterade budgeten ligger i linje med vad exempelvis Finland avsatt för sin kulturhuvudstadssatsning 2026. För att nå målet 2029 behöver staden ta fram anbudsböcker i två steg som del i urvalsprocessen. Den första anbudsboken ska lämnas in i oktober 2023. Det kommer att krävas ett intensivt arbete med såväl anbudsboken som det fortsatta arbetet med nätverk och partnerskap. Stadskontoret beräknar att den samlade kostnaden för arbetet under 2023 till 12 mkr.

Stadskontoret kommer fortsätta att leda arbetet med kulturhuvudstadsåret och återrapportera inför anbudsbok 1 enligt nedan preliminära tidsplan.

Med hänvisning till beslutsunderlaget samt redovisningen av det senaste årets arbete, föreslår stadskontoret kommunstyrelsen att besluta om att ansökan om Kulturhuvudstad 2029.

Ansvariga

Micael Nord Näringslivsdirektör

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör